

Ing. Vladimír Romportl, CSc., Oblastní výbor Hornické společnosti
Ing. Jan Žďárský, CSc., Oblastní výbor Hornické společnosti

Karosou do nehlubšího lomu

Ve dnech 16. - 19. září 1993 pořádala závodní pobočka Hornické společnosti VÚHU a.s. Most ve spolupráci s Oblastním výborem Hornické společnosti v Mostě a cestovní kanceláří TRAXMANDLTOUR tematický zájezd na lom Hambach, nejhlubší hnědouhelný lom. Program návštěvy byl předem dohodnut s německými partnery z Rheinbraun A.G., a tak trasa zájezdu nejprve směřovala na zámek Paffendorf, kde nás očekávali pánové Dr. Rudolf Voigt a Dipl. Ing. Siegfried Lange a kde jsme také dostali základní informace o Rýnském hnědouhelném revíru.

Novogotický zámek Paffendorf, který byl postaven v letech 1531 - 1546 jako renesanční vodní tvrz, slouží od r. 1967 jako informační centrum Rýnského hnědouhelného revíru. Expozice, tvořená velkoplošnými fotografiemi, mapami, plány a dioramyty, ukazuje názorně důležité postavení hnědouhelného hornictví v palivo-energetickém komplexu Spolkové republiky Německo. Značná část expozice Informačního centra je věnována problematice výkupu pozemků, potřebných pro rozvoj revíru, a problematice rekultivace a renaturalizace území po ukončení těžby. Z vystavených materiálů vyplývalo, že zástupci Rýnského hnědouhelného revíru jednají v dostatečném předstihu jak s radními obcí, jejichž území bude těžbou dotčeno, tak i s jednotlivými vlastníky nemovitostí o jejich výkupu. "Přátelský" přístup k partnerům a jejich maximálně objektivní informovanost pomáhá hledat taková řešení, která jsou vyhovující pro obě strany. Jak nás pánové Voigt a Lange ubezpečili, podobný případ jako "Spor o Libkovice" neznají. Nezávislý sociologický průzkum ukazuje, že :

- většina přesídlenců soudí, že přednosti přesídlení převažují nad nedostatky
- 69 % přesídlenců má větší a tišší byt
- 73 % přesídlenců bydlí v rodinném domku
- 85 % přesídlenců se v novém bydlišti cítí lépe než na starém místě.

V oddělené části zámku Paffendorf jsou umístěny paleontologické a archeologické exponáty, které byly nalezeny při těžbě uhlí.

Po prohlídce expozic v zámku Paffendorf následoval odjezd na prohlídku lomu Hambach. Cesta z Paffendorfu do Hambachu vedla kolem zalesněných svahů vnější výsypky Sophienhöhe, kam bylo v počáteční fázi těžby založeno cca 1 000 mil. m³ skrývkových zemin. Díky těžbě lomu Hambach tak v nížině mezi řekami Rur a Erft vznikl dominantní vrch "Jülicher Kopf" (+ 290 m n.m.), který o cca 200 m převyšuje okolní krajinu.

Vlastní exkurzi na lom Hambach jsme zahájili v prostoru správních objektů, kde se nás ujal pan Dipl. ing. L. Kulik. Po úvodním seznámení následovala prohlídka uhelné skládky (obr.2/1) a místa vlakové nakládky uhlí. Uhelná skládka lomu Hambach má celkovou kapacitu 400 000 t a jsou na ní nasazeny dva stroje pro zakládání skládky (zvětšené S-vozy) na kolejovém podvozku o výkonu 200 000 t/den a jeden kolesový stroj na kolejovém podvozku s denním výkonem 120 000 t pro odtěžení skládky. Koleso tohoto stroje má průměr 14,2 m. Uhelná skládka je umístěná v zářezu 14 m pod okolním zalesněným terénem, čímž je výrazně snížen úlet uhelného prachu ze skládky do okolí. Ve vlastním prostoru uhelné skládky a vlakové nakládky uhlí je důsledně řešeno zakrytí a odprášení přesypů na pásové dopravě a protiprachové skrápění vodní mlhou. Trysky skrápěcího zařízení jsou instalovány nejen podél dopravních tras, ale také přímo u kola skládkového stroje.

Po prohlídce skládky jsme pokračovali na vyhlídkové místo na bočním svahu lomu (obr.2/2), odkud se nám naskytl celkový pohled na lom Hambach a kde jsme

dostali informace o lomu.

Lom Hambach byl otevřen proto, aby v 90. letech nahradil svou těžbou lom Fortuna, jehož těžba se v tomto období zastavuje. Těžba prvotní skrývky byla zahájena v r. 1978. Do konce r. 1987 dosáhl lom délky přes 5 km, šířky 3 km a hloubky cca 240 m. Za dobu 11 let bylo vytěženo 1 360 mil. m³ skrývky, ze kterých cca 1 000 mil. m³ bylo založeno do vnější výsypky Sophienhöhe a cca 300 mil. m³ bylo dopraveno dálkovou pásovou dopravou do 14 km vzdálené zbytkové jámy lomu Fortuna - Garsdorf. V r. 1986 bylo cca 20 mil. m³ skrývky zahájeno zakládání vnitřní výsypky. Na obr. 1 je situační mapka okolí lomu Hambach a základní geologický profil dolového pole a na obr. 2 je schematicky znázorněno nasazení technologických celků na lomu Hambach; pozice 1 až 5 označují místa zastávek při exkurzi (viz text).

V současné době pracuje na lomu Hambach 6 technologických celků s denním výkonem 200 000 - 240 000 m³ (obr. 3). Celková délka dálkové pásové dopravy šíře 2 800 mm (obr. 4) dosahuje cca 90 km a pomocí rozdělovací stanice systému "výsuvové hlavy" umožňuje propojení každého rýpadla se skrývkovými nebo uhelnými odtahy (obr. 5). Vytěžená zemina je zakládána třípásovými zakladači s délkou výložníku 100 m a max. zdvihem přes 40 m (obr. 6).

Ve výstavbě je sedmý technologický celek. Do poloviny 90. let bude na lomu Hambach nasazeno celkem 8 technologických celků o celkovém výkonu bezmála 2 mil. m³/den.

Cílová výše roční těžby uhlí je 50 mil. t, k čemuž je nutné vytěžit a založit cca 310 mil. m³ skrývky.

Za celou životnost lomu bude nutné 2 700 mil. m³ skrývky uložit do vnějších výsypek. Cca 1 000 mil. m³ skrývky již bylo založeno do výsypky Sophienhöhe. 1 700 mil. m³ bude dopraveno a založeno do zbytkových jam lomů Fortuna - Garsdorf a Bergheim. Nový terén na místě těchto lomů bude rekultivován a předán pro zemědělské využití. Na výsypce Sophienhöhe je již provedena lesnická rekultivace a prostor zalesněné výsypky slouží k rekreačním účelům.

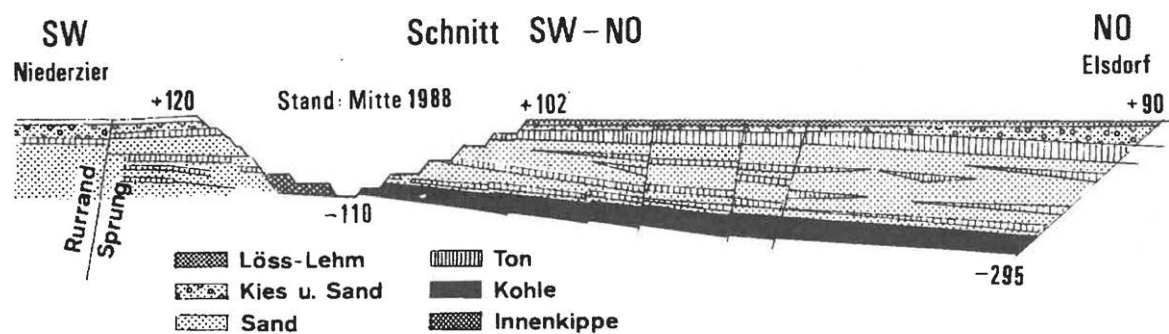
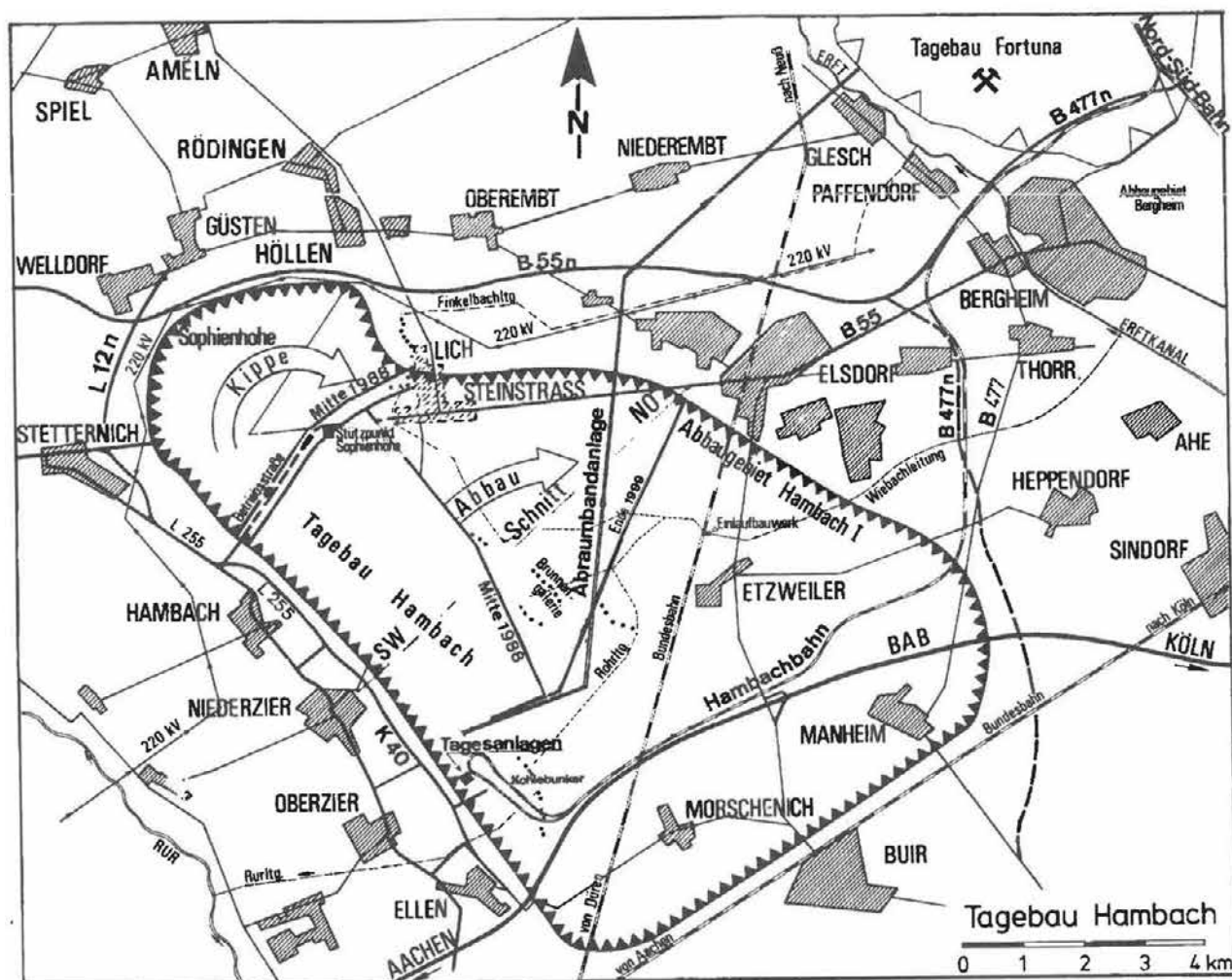
Na lomu Hambach je zaměstnáno cca 1 500 pracovníků.

Po těchto základních informacích jsme vyrazili k další prohlídce lomu. Nejprve nás zaujalo jakési "centrální odkladiště pracovních nástrojů pomocné mechanizace". Na zpevněné ploše byly vyrovnány pracovní nástroje lopatových rýpadel, kolových nakladačů a dozerů v takovém sortimentu, jaký je spíše k vidění ve výstavních stáncích výrobců (obr. 2/2 v popředí). Součástí této plochy byla i mycí linka pro pomocnou mechanizaci, vybavená nezbytnou jímkou na zachycování ropných produktů.

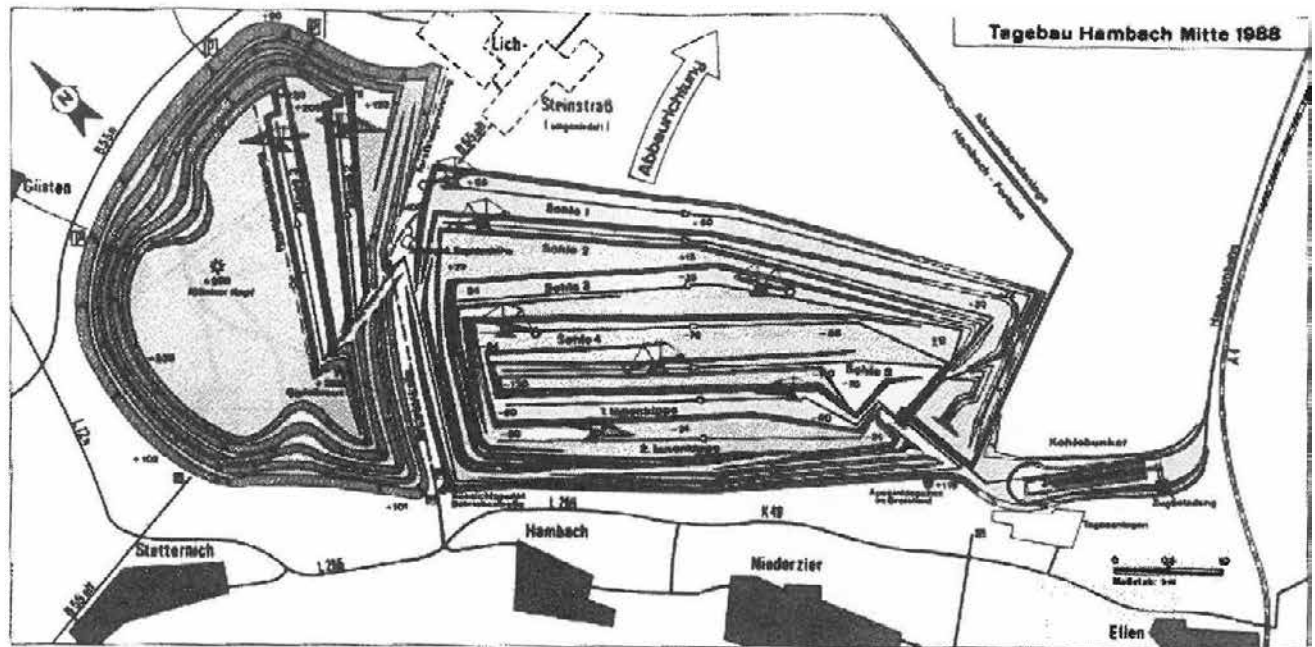
Náhle byly asfaltové cesty vystřídány dočasnými komunikacemi ze zhutněného písku a my jsme byli Karosou odvázeni stále hlouběji do lomu. Všichni jsme svorně trnuli hrůzou z toho, že autobus zapadne do nesjízdného místa a my budeme muset tlačit. K našemu velkému překvapení nás však autobus pohodlně dovezl až k rýpadlu na 4. řezu cca 150 m pod horní hranou lomu (obr. 2/3). Dojmy z prohlídky rýpadla, jehož celková délka je 225 m, výška 96 m a průměr kola více než 21 m, byly nezapomenutelné. Pečlivě vykolíkové (a dodržované) pojezdové trasy hlavního i podpěrného podvozku, kontinuálně sledovaná niveleta pracovní plošiny, důkladně udržované příjezdové komunikace k rýpadlu i vlastní plán u rýpadla - to vše bylo výbornou inspirací pro pracovníky našich báňských provozů.

Cesta od rýpadla pokračovala serpentínami v bočních svazích lomu pod Sophienhöhe až na druhý nejvyšší bod této vnější výsypky - Gipfelkreuz (+ 265 m n.m.) - obr. 2/4. Odtud se nám naskytl celkový pohled na lom Hambach z ptačí perspektivy.

Na zpáteční cestě jsme se ještě zastavili na vyhlídkovém místě poblíž obce Hambach (obr. 2/5), kde na svahy vnější výsypky Sophienhöhe navazuje svah

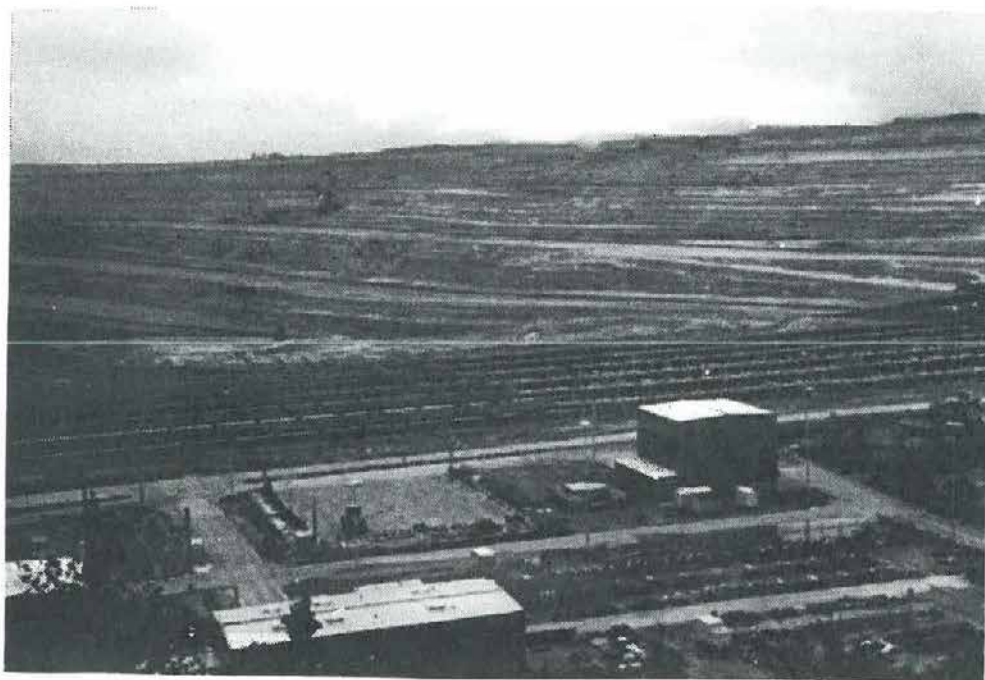
Obr. 1

Obr. 2

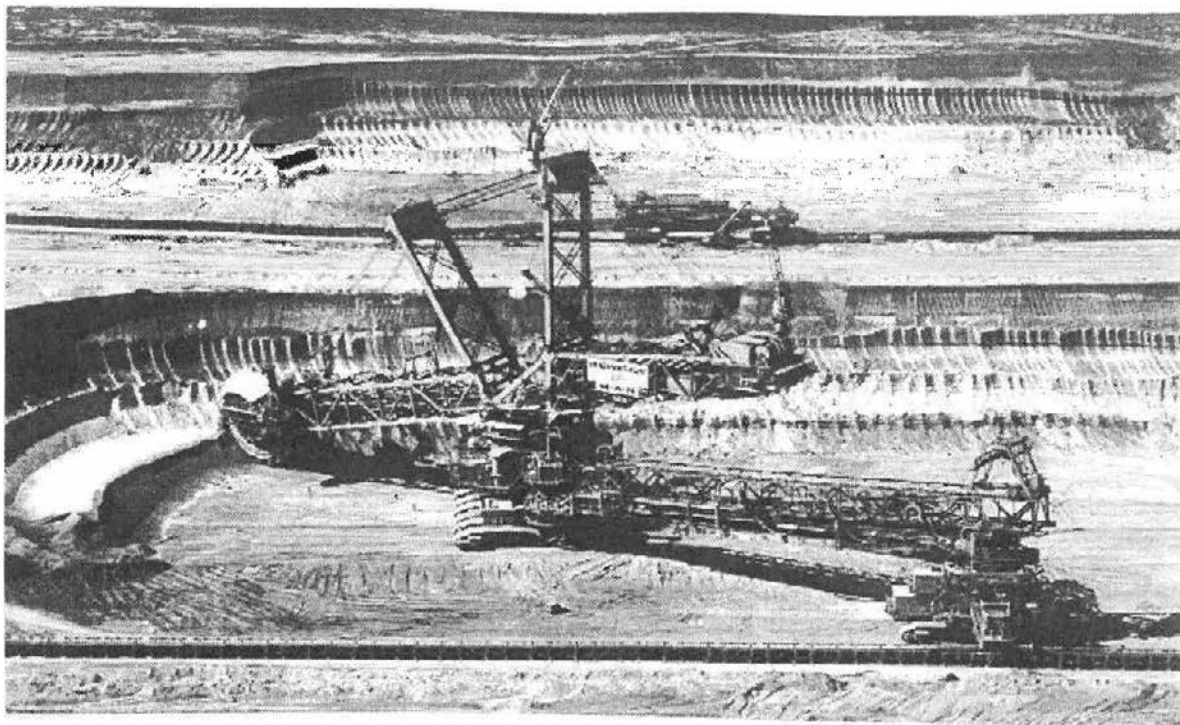
Obr. 2/1

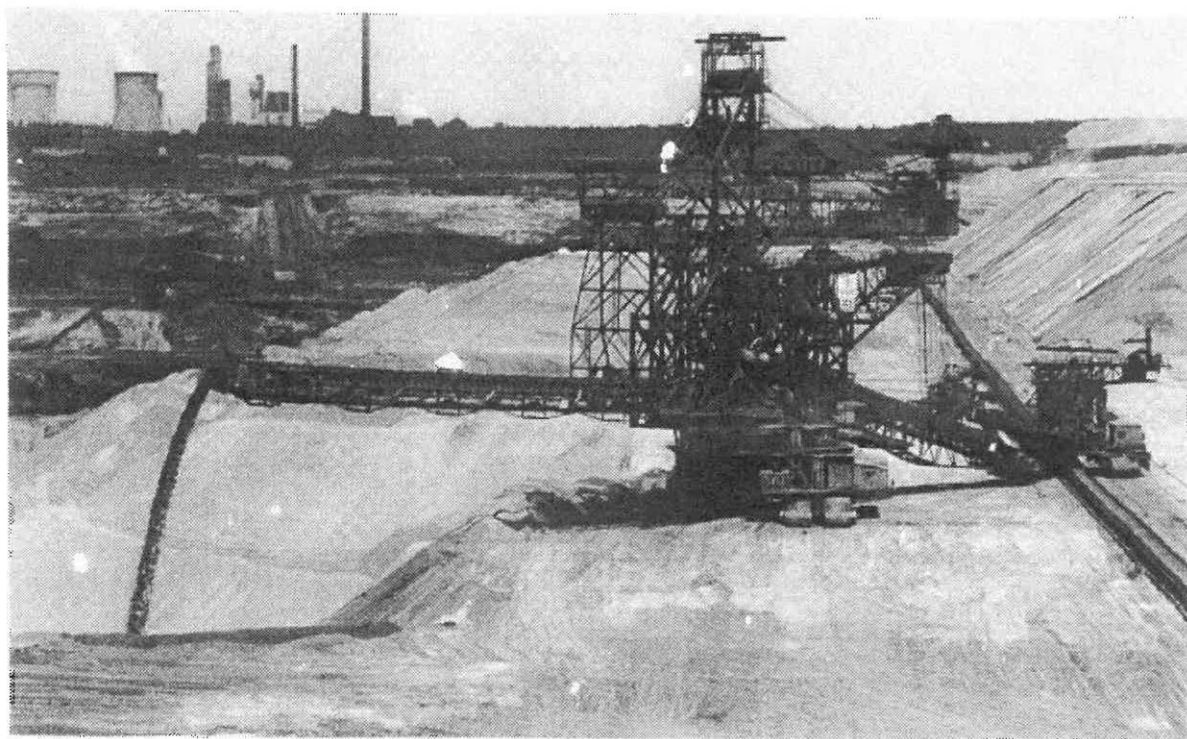
Obr. 2/2

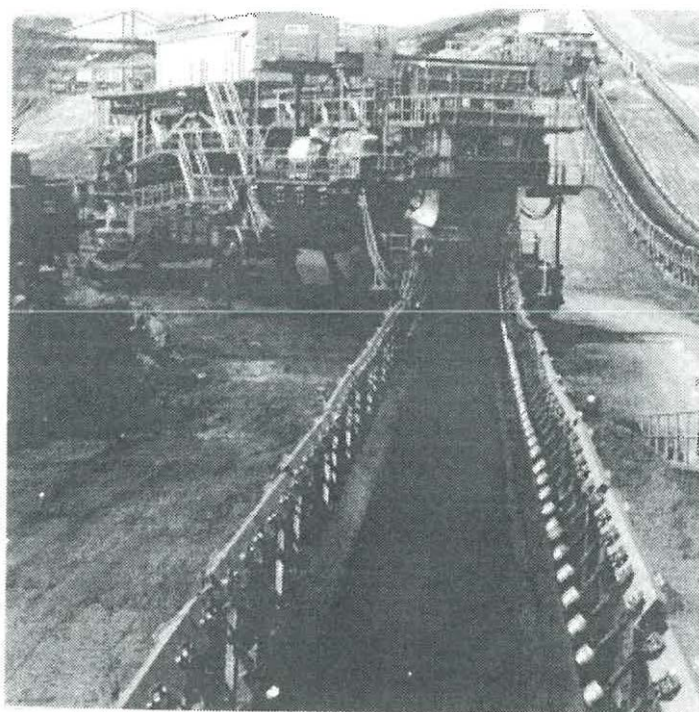
Obr. 2/3

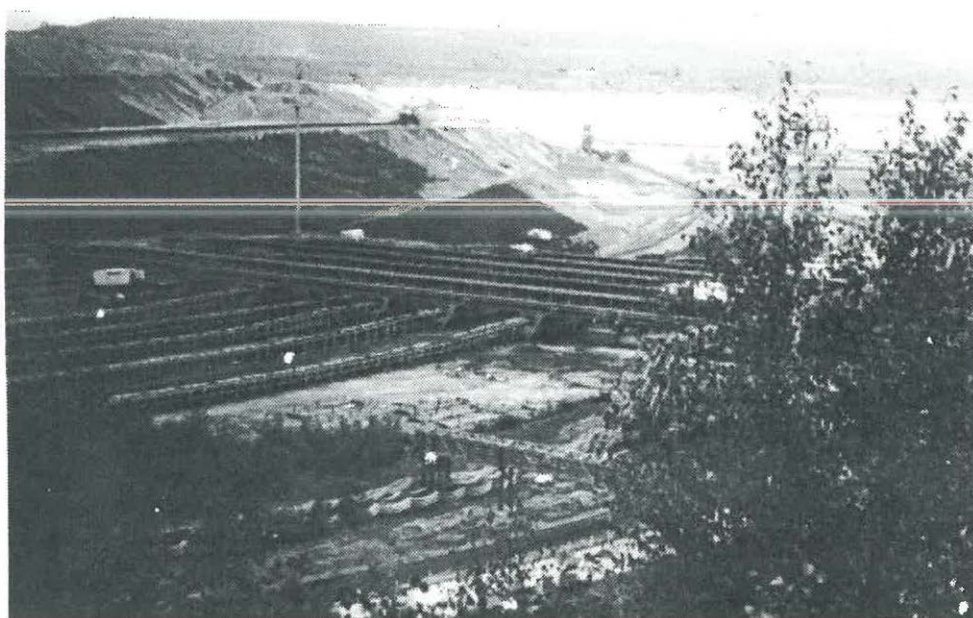
Obr. 3

Obr. 6

Obr. 4

Obr. 5

Obr. 2/5

vnitřní převýšené výsypky. Toto vyhlídkové místo s velkým parkovištěm a restaurací, která leží cca 100 m od čerstvě sypané výsypky, je cílem výletníků a výchozím bodem joggingových tras.

V pozdním odpoledni skončila exkurze opět u záměčku Paffendorf, kde jsme se rozloučili s výbornými průvodci a odkud jsme pokračovali v další cestě Severním Porýním - Falcí a Hessenskem. Dojmy z cesty zůstaly zachyceny na fotografiích a videozáznamu, který je k dispozici v Oblastním výboru Hornické společnosti.

Naše dojmy z exkurze na lom Hambach lze shrnout následovně :

- těžba je vedena s maximální snahou snížit podíl lidské práce a vedena s úzkostlivou snahou minimalizovat nepříznivé důsledky těžby na okolní krajinu a zejména lidi v této krajině žijící
- zahlazení devastacních účinků lomové těžby je prováděno systematicky a v co nejkratším období po ukončení těžby
- všechno úsilí vynakládané na minimalizaci negativních dopadů těžby je soustavně prezentováno nejširší veřejnosti s cílem vytvořit si příznivý image.